

14P/252/5

(To be filled up by the candidate by blue/black ball-point pen)

Roll No.

--	--	--	--	--	--	--	--	--

Roll No. (Write the digits in words)

Serial No. of OMR Answer Sheet

Day and Date

(Signature of Invigilator)

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

(Use only *blue/black ball-point pen* in the space above and on both sides of the **Answer Sheet**)

1. Within 10 minutes of the issue of the Question Booklet, check the Question Booklet to ensure that it contains all the pages in correct sequence and that no page/question is missing. In case of faulty Question Booklet bring it to the notice of the Superintendent/Invigilators immediately to obtain a fresh Question Booklet.
2. Do not bring any loose paper, written or blank, inside the Examination Hall *except the Admit Card without its envelope*.
3. *A separate Answer Sheet is given. It should not be folded or mutilated. A second Answer Sheet shall not be provided. Only the Answer Sheet will be evaluated.*
4. Write your Roll Number and Serial Number of the Answer Sheet by pen in the space provided above.
5. *On the front page of the Answer Sheet, write by pen your Roll Number in the space provided at the top and by darkening the circles at the bottom. Also, wherever applicable, write the Question Booklet Number and the Set Number in appropriate places.*
6. *No overwriting is allowed in the entries of Roll No., Question Booklet no. and Set no. (if any) on OMR sheet and Roll No. and OMR sheet no. on the Question Booklet.*
7. *Any change in the aforesaid entries is to be verified by the invigilator, otherwise it will be taken as unfair means.*
8. *Each question in this Booklet is followed by four alternative answers. For each question, you are to record the correct option on the Answer Sheet by darkening the appropriate circle in the corresponding row of the Answer Sheet, by pen as mentioned in the guidelines given on the first page of the Answer Sheet.*
9. For each question, darken only one circle on the Answer Sheet. If you darken more than one circle or darken a circle partially, the answer will be treated as incorrect.
10. *Note that the answer once filled in ink cannot be changed. If you do not wish to attempt a question, leave all the circles in the corresponding row blank (such question will be awarded zero marks).*
11. For rough work, use the inner back page of the title cover and the blank page at the end of this Booklet.
12. Deposit only **OMR Answer Sheet** at the end of the Test.
13. You are not permitted to leave the Examination Hall until the end of the Test.
14. If a candidate attempts to use any form of unfair means, he/she shall be liable to such punishment as the University may determine and impose on him/her.

Total No. of Printed Pages : 24

[उपर्युक्त निर्देश हिन्दी में अन्तिम आवरण पृष्ठ पर दिये गए हैं।]

14P/252/5

No. of Questions : 150

प्रश्नों की संख्या : 150

Time : 2 Hours

Full Marks : 450

समय : 2 घण्टे

पूर्णाङ्क : 450

Note : (1) Attempt as many questions as you can. Each question carries 3 (Three) marks. **One mark will be deducted for each incorrect answer. Zero** mark will be awarded for each unattempted question.

अधिकाधिक प्रश्नों को हल करने का प्रयत्न करें। प्रत्येक प्रश्न 3 (तीन) अंकों का है। प्रत्येक गलत उत्तर के लिए एक अंक काटा जायेगा। प्रत्येक अनुत्तरित प्रश्न का प्राप्तांक शून्य होगा।

(2) If more than one alternative answers seem to be approximate to the correct answer, choose the closest one.

यदि एकाधिक वैकल्पिक उत्तर सही उत्तर के निकट प्रतीत हों, तो निकटतम सही उत्तर दें।

1. सिद्धान्तशिरोमणेः भाष्यस्य नामास्ति -

(1) अर्थबोधिनी (2) वासना (3) मरीचि (4) विवृतिः

2. एकस्मिन् सौरवर्षे देवानां कालो भवति -

(1) वर्षम् (2) षण्मासः (3) एकमासः (4) अहोरात्रम्

3. शतानन्दः कथ्यते -

- (1) दुर्गा (2) विष्णुः (3) शिवः (4) दुर्गा

4. करणग्रन्थस्य विषयो भवति -

- (1) पञ्चाङ्गगणितम् (2) बीजगणितम् (3) वास्तु (4) प्रश्नफलम्

5. कल्पे मनूनां संख्या भवति -

- (1) 14 (2) 12 (3) 10 (4) 7

6. प्रथममनोः संज्ञास्ति -

- (1) वैवस्वतः (2) स्वायम्भुवः (3) चाक्षुषः (4) उत्तमजः

7. सूर्यमन्दोच्चांशोऽस्ति -

- (1) 90 (2) 72 (3) 78 (4) 70

8. कदम्बध्रुवयोर्मध्ये अन्तरांशाः सन्ति -

- (1) 24 (2) 25 (3) 30 (4) 52

9. महद्वृत्तं भवति -

- (1) अहोरात्राणि (2) केन्द्रान्तरम् (3) प्रिज्याल्पम् (4) त्रिज्यावृत्तम्

10. कदम्बात् नवत्यंशेन वृत्तं भवति -

- (1) क्षितिजम् (2) नाडीवृत्तम् (3) क्रान्तिवृत्तम् (4) विषुवद्वृत्तम्

11. त्रिज्या – क्रान्तिज्या =
 (1) भुजज्या (2) चरज्या (3) द्युज्या (4) अक्षज्या
12. दिनरात्रिमानं तुल्यं भवति –
 (1) वृषे (2) कर्के (3) तुलायाम् (4) सायनमेघे
13. वराहमिहिरस्य कृतिरस्ति –
 (1) सारावली (2) षट्पञ्चाशिका (3) प्रश्नभूषणम् (4) बृहत्संहिता
14. अक्षभ्रमणसिद्धान्तस्य प्रवर्तकः
 (1) गर्गः (2) भास्करः (3) आर्यभटः (4) वराहमिहिरः
15. कलियुगस्य मानं वर्षाणि –
 (1) 1200 (2) 432000 (3) 1700000 (4) 3400000
16. विषुवांशो भवति –
 (1) नाडीवृत्ते (2) ध्रुवप्रोते (3) क्रान्तिवृत्ते (4) कदम्बप्रोते
17. अक्षांशलम्बांशयोर्योगो भवति –
 (1) 90° (2) 80° (3) 260° (4) 360°
18. क्रान्तिज्या² + कुज्या² =
 (1) कर्ण² (2) पलकर्ण² (3) अग्रा² (4) श²

19. उदयासवा भवन्ति -

- (1) पूर्वापरे (2) याम्योप्तरे (3) नाडीवृत्ते (4) क्रान्तिवृत्ते

20. प्रथमलग्नात् त्रिभान्तरे भवति -

- (1) वित्रिभम् (2) द्वितीयलग्नम् (3) सप्तमलग्नम् (4) दशमलग्नम्

21. महायुगे दिव्यवर्षाणि भवन्ति -

- (1) 12000 (2) 35000 (3) 36000 (4) 43200

22. युगसन्ध्ययोर्मानं भवति -

- (1) चतुर्धाशः (2) षष्ठांशः (3) सप्तमांशः (4) अष्टमांशः

23. ग्रहाणां स्वाभाविकी गतिरस्ति -

- (1) पूर्वाभिमुखी (2) पश्चिमाभिमुखी (3) उत्तराभिमुखी (4) दक्षिणाभिमुखी

24. सूर्यसिद्धान्ते दिनप्रवृत्तिर्भवति -

- (1) सूर्योदये (2) सूर्यास्ते (3) मध्याह्ने (4) मध्यरात्रौ

25. भूकर्णस्य योजनात्मकं मानं कथितम् -

- (1) 1200 (2) 1600 (3) 1800 (4) 3600

26. शीघ्रफलं तुलादिकेन्द्रे भवति -

- (1) धनम् (2) ऋणम् (3) धनर्णम् (4) समम्

27. भुजकोटयोः वर्गयोगपदं भवति -

- (1) भुजः (2) कर्णः (3) त्रिज्या (4) समकोणः

28. जिनशब्देन सङ्ख्या गृह्यते -

- (1) 10 (2) 12 (3) 24 (4) 51

29. चन्द्रबिम्बयोजनमानं भवति -

- (1) 360 (2) 480 (3) 580 (4) 8400

30. "क्रियत्" शब्दस्य सूर्यसिद्धान्ते मान्योऽर्थः -

- (1) 11 (2) 14 (3) 18 (4) 100

31. सूर्यग्रहणे छादको भवति -

- (1) चन्द्रः (2) राहुः (3) मेघः (4) छाया

32. तिथ्यन्ते विज्ञातं भवति -

- (1) ग्रहणारम्भः (2) ग्रहणाभावः (3) ग्रहणमध्यः (4) ग्रहणस्थितिः

33. कपालयन्त्रेण ज्ञातं भवति -

- (1) दिनमानम् (2) दिक्ज्ञानम् (3) कालज्ञानम् (4) राशिज्ञानम्

34. एकस्याम् ऋतौ रविराशयो भवन्ति -

- (1) 1 (2) 2 (3) 3 (4) 5

35. यत्र इच्छावृद्धौ फलहासो भवति, तदुच्यते -

- (1) योगत्रैराशिकम् (2) फलत्रैराशिकम् (3) व्यस्तत्रैराशिकम् (4) सामान्यत्रैराशिकम्

36. संख्यायाः मानक्रमेषु अन्तिमसंख्यायाः संज्ञास्ति -

- (1) अन्यम् (2) महापद्म (3) परार्धम् (4) जलधिः

37. कृतयुगस्यार्थोऽस्ति -

- (1) सत्यः (2) त्रेता (3) द्वापरः (4) कलिः

38. चतुर्विंशतिज्याखण्डं भवति -

- (1) 3438 (2) 3472 (3) 3225 (4) 2251

39. रवेर्भाधे भवति -

- (1) शङ्कुः (2) पातः (3) भूच्छाया (4) चन्द्रच्छाया

40. ग्रहाणामस्ते कारणमस्ति -

- (1) युतिः (2) शीघ्रता (3) वक्रता (4) सूर्यरश्मयः

41. ब्रह्माण्डपरिधिः कथ्यते -

- (1) विश्वः (2) खकक्षा (3) नक्षत्रलोकः (4) परिणाहः

42. ताराग्रहाः सन्ति -

- (1) 7 (2) 9 (3) 5 (4) 4

43. अहर्गणेन साधितग्रहो भवति -

- (1) स्पष्टः (2) शीघ्रस्पष्टः (3) मध्यमः (4) मन्दस्पष्टः

44. सूर्यास्ते भवति -

- (1) प्रथमलग्नम् (2) चतुर्थलग्नम् (3) सप्तमलग्नम् (4) दशमलग्नम्

45. अव्यक्तगणितं नाम -

- (1) पाटीगणितम् (2) रेखागणितम् (3) बीजगणितम् (4) गतिविज्ञानम्

46. लीलावत्यां गुणनस्य प्रकाराः सन्ति -

- (1) 2 (2) 3 (3) 4 (4) 5

47. $2/8$ इत्यस्य मानमस्ति -

- (1) 0.22 (2) 0.24 (3) 2.21 (4) 10.25

48. उदयान्तरस्य प्रथमो वक्ता -

- (1) श्रीपतिः (2) सुधाकरः (3) भास्करः (4) कमलाकरः

49. आधुनिकमते सूर्यः अस्ति -

- (1) नक्षत्रम् (2) तारा (3) ग्रहः (4) उपग्रहः

50. 1 - कोज्या अ भवति -

- (1) ज्या अ (2) कोज्या अ (3) स्प अ (4) उत्क्रमज्या अ

51. ज्या अ x कोज्या क + कोज्या अ x ज्या क = -

- (1) ज्या (अ - क) (2) कोज्या (अ + क)
(3) स्प (अ + क) (4) ज्या (अ + क)

52. ज्या अ 90° भवति -

- (1) $\frac{1}{2}$ (2) 1 (3) $\frac{1}{\sqrt{2}}$ (4) अनन्त

53. सरलत्रिकोणमिते: ग्रन्थस्य कर्ता कः ?

- (1) आर्यभटः (2) बापूदेवः (3) सुधाकरः (4) रामदेवः

54. शङ्कोर्मनिमङ्गलात्मकं गृह्यते -

- (1) 10 (2) 12 (3) 20 (4) 24

55. दिग्ज्या भवति -

- (1) दिगंशज्या (2) द्युज्या (3) उन्नतांशज्या (4) विषुवांशज्या

56. लग्नबिन्दुतः नवत्यंशैः वृत्तं भवति -

- (1) दृक्क्षेपः (2) वित्रिभः (3) दृग्गतिः (4) दृक्क्षेपवृत्तम्

57. ध्रुवप्रोते नाडीवृत्तग्रहबिम्बयोर्मध्ये भवति -

- (1) स्पष्टक्रान्तिः (2) मध्यमाक्रान्तिः (3) क्रान्तिः (4) शरः

58. उपनिषदाध्यायो विद्यते -

- (1) सूर्यसिद्धान्ते (2) बृहत्संहितायाम् (3) बृहत्पाराशरे (4) शिरोमणौ

59. सूर्य पितरः सततं पश्यन्ति दिनानि -

- (1) 15 (2) 20 (3) 30 (4) 180

60. उदयास्तसूत्रमस्मिन् घरातले भवति -

- (1) नाडीवृत्ते (2) उन्मण्डले (3) क्रान्तिवृत्ते (4) अहोरात्रवृत्ते

61. ध्रुवप्रदेशस्य अक्षांशमानं मन्यते -

- (1) 6.5° (2) 90° (3) 00° (4) 18°

62. प्रवहनामकोऽस्ति -

- (1) वायुः (2) रश्मिः (3) तारा (4) नदी

63. दिग्वृत्तं क्रियते -

- (1) ध्रुवात् (2) खमध्यात् (3) ग्रहात् (4) क्षितिजात्

64. चापप्रान्तद्वयलगना रेखा स्यात् -

- (1) ज्या (2) पूर्णज्या (3) अर्धज्या (4) जीवा

65. ग्रहस्थानं मन्यते -

- (1) विमण्डले (2) क्रान्तिवृत्ते (3) स्वाहोरात्रे (4) नाडीवृत्ते

66. ग्रहस्थानात् गोलसन्धिं यावत् क्रान्तिवृत्तं जायते -
(1) विषुवांशः (2) लम्बांशः (3) भुजः (4) क्रान्त्यंशः
67. भूपिण्डात् कक्षाक्रमेण भौमस्य कक्षाक्रमसंख्या -
(1) 7 (2) 5 (3) 4 (4) 3
68. पूर्वापरस्वस्तिकं भवति -
(1) याम्योत्तरे (2) क्षितिजवृत्ते (3) उन्मण्डले (4) कोणवृत्ते
69. महद्वृत्तयोयोगेन क्षेत्रं जायते -
(1) जात्यक्षेत्रम् (2) वक्रक्षेत्रम् (3) वप्रक्षेत्रम् (4) चापाजात्यम्
70. खस्वस्तिकं भवति पूर्वापरवृत्तस्य -
(1) मध्ये (2) पूर्वभागे (3) पश्चिमे (4) उत्तरे
71. यः कोऽपि यत्र तिष्ठति तत्र तस्य -
(1) जन्मस्थानम् (2) लग्नस्थानम् (3) स्वस्थानम् (4) समस्थानम्
72. भूमध्यरेखायां विद्यते -
(1) इन्द्रप्रस्थः (2) रोहितकम् (3) जाबालिपुरम् (4) मारीचप्रदेशः
73. तन्त्रगणितं नाम -
(1) ताजिकम् (2) सिद्धान्तगणितम् (3) दशागणितम् (4) होरागणितम्

74. उत्पलस्य स्थितिकालः शकाब्दे मन्यते -

- (1) 310 (2) 500 (3) 776 (4) 888

75. शतानन्दस्य कालोऽस्ति शकाब्दः -

- (1) 1021 (2) 1682 (3) 571 (4) 964

76. श्रीधराचार्यस्य कालोऽस्ति शकाब्दः -

- (1) 816 (2) 882 (3) 901 (4) 725

77. मकरन्दग्रन्थस्य रचनास्थानम् -

- (1) काशी (2) प्रयागनगरम् (3) उज्जयिनी (4) मथुरा

78. "गणितामृतकूपिका" ग्रन्थस्य रचयिता विद्यते -

- (1) नीलकण्ठः (2) सूर्यः (3) मयः (4) श्रीपतिः

79. सिद्धान्तसार्वभौमस्य रचनाकारः अस्ति -

- (1) प्रभाकरः (2) कमलाकरः (3) दिवाकरः (4) मुनीश्वरः

80. वसन्तारम्भः भवति -

- (1) मेषादौ (2) मीनादौ (3) कर्कादौ (4) मृगादौ

81. $(-3) + (-5) =$

- (1) 8 (2) -8 (3) 2 (4) -2

82. पर्वान्ते विराह्वर्कभुजांशे न्यूनो भवति तदैव ग्रहणः सम्भाव्यते -

- (1) 3.7 (2) 14 (3) 4.8 (4) 15

83. 'घस्र' पदेन ज्ञायते -

- (1) अश्विनी (2) अहोरात्रम् (3) रात्रिः (4) दिनम्

84. मानैक्यखण्डतुल्ये शरे भवति -

- (1) स्पर्शः (2) ग्रहणम् (3) छादनम् (4) ग्रहणाभावः

85. जिष्णुजस्य रचनास्ति -

- (1) सूर्यसिद्धान्तः (2) सिद्धान्तदर्पणः (3) शिरोमणिः (4) ब्रह्मस्फुटसिद्धान्तः

86. मनुसन्धेर्मानं भवति -

- (1) कृताब्दः (2) शताब्दः (3) युगाब्दः (4) सूर्याब्दः

87. सृष्ट्यादितः गतमनूनां संख्या -

- (1) 21 (2) 6 (3) 7 (4) 8

88. मध्यमोग्रहः भवति लङ्कायाः -

- (1) क्षितिजाद्यः (2) क्षितिजोर्ध्वः (3) क्षितिजे (4) क्षितिजासन्ने

89. चन्द्रकक्षायाः आसन्नकक्षास्ति -

- (1) सूर्यस्य (2) कुजस्य (3) बुधस्य (4) गुरोः

90. ग्रहोनं चलोच्चं भवति -

- (1) मृदुकेन्द्रम् (2) शीघ्रकेन्द्रम् (3) मार्गी (4) वक्रः

91. मृदुच्चेन हीनो ग्रहो भवति -

- (1) शीघ्रकेन्द्रम् (2) मन्दकेन्द्रम् (3) वक्रः (4) मन्दपरिधिः

92. समकोणाधिकः कोणो भवति -

- (1) न्यूनकोणः (2) समकोणः (3) अधिककोणः (4) बृहत्कोणः

93. द्विसङ्क्रान्तिमासः कथ्यते -

- (1) क्षयमासः (2) खरमासः (3) अधिमासः (4) सावनमासः

94. भूमितः सर्वान्ते कक्षास्ति -

- (1) सूर्यस्य (2) गुरोः (3) शुक्रस्य (4) शनेः

95. यदा चतुर्भुजस्य सर्वे कोणाः समानाः तदा कथ्यते -

- (1) वर्गः (2) आयतः (3) चतुर्भुजः (4) समकोणः

96. शतानन्दस्यापरं नामास्ति -

- (1) इन्द्रः (2) मयः (3) महेशः (4) ब्रह्मा

97. समकोणाः परस्परं भवन्ति -

- (1) समानाः (2) असमानाः (3) विसमानाः (4) भिन्नाः

14P/252/5

98. त्रिज्या – द्युज्या =

- (1) चरज्या (2) द्युज्या (3) क्रान्तिज्या (4) भुजज्या

99. मुञ्जालस्य शकाब्दकालः –

- (1) 442 (2) 642 (3) 854 (4) 884

100. वृत्तपादे जीवानां संख्या स्वीकृता –

- (1) 20 (2) 21 (3) 24 (4) 45

101. विषुवत्त्रया साधिता भवति –

- (1) पूर्वाह्ने (2) मध्याह्ने (3) उदये (4) अस्ते

102. भगणशब्दार्थोऽस्ति –

- (1) 360 (2) 60 (3) 12 (4) 9

103. खमध्ये लम्बनस्य भवति –

- (1) न्यूनता (2) आधिक्यम् (3) भावः (4) अभावः

104. ब्रह्मणः अहोरात्रे भवति –

- (1) 1 कल्पः (2) 2 कल्पः (3) 3 कल्पः (4) 4 कल्पः

105. विष्टिः भवति –

- (1) तिथिः (2) योगः (3) नक्षत्रम् (4) करणम्

106. 360 सौरवर्षाणि भवन्ति -

- (1) ब्राह्मदिने (2) दिव्यवर्षे (3) महायुगे (4) गुरुवर्षे

107. स्थिरकरणानां सङ्ख्या -

- (1) 4 (2) 7 (3) 10 (4) 11

108. स्फुटतिथ्यावसाने भवति -

- (1) ग्रहादि (2) ग्रहणादि (3) ग्रहणमध्यः (4) ग्रहणमोक्षः

109. भूगोलमध्यगो भवति -

- (1) लङ्का (2) मेरुः (3) पातालः (4) सुरालयः

110. शीघ्रकर्मणि अजादिकेन्द्रे भवति -

- (1) ऋणान्तरम् (2) धनम् (3) ऋणम् (4) धनर्णम्

111. असुराणां दिनमारभ्यते -

- (1) मेषादौ (2) कर्कादौ (3) तुलादौ (4) मकरादौ

112. कृष्णचतुर्दश्याः अपरार्धतः भवति -

- (1) नागः (2) चतुष्पदः (3) शकुनिः (4) किंस्तुघ्नः

113. रोहिणीनक्षत्रस्य स्वरूपमस्ति -

- (1) बलयाकृतिः (2) मृगाकृतिः (3) तुलाकृतिः (4) शकटाकृतिः

14P/252/5

114. मध्यलग्नमुच्यते -

- (1) प्रथमलग्नम् (2) चतुर्थलग्नम् (3) सप्तमलग्नम् (4) दशमलग्नम्

115. शिरोमणेः रचनाकाले ग्रन्थकारस्यावस्था आसीत् -

- (1) 21 (2) 30 (3) 36 (3) 56

116. ऋग्ज्योतिषस्य रचनाकारः अस्ति -

- (1) सूर्यः (2) लगधः (3) ब्रह्मा (4) दयानन्दः

117. आर्यभट्टस्य स्थानमस्ति -

- (1) कन्नौजः (2) कुसुमपुरम् (3) उज्जयिनी (4) पाटलिपुत्रम्

118. कोऽपि पदार्थः स्वभागात् भवति -

- (1) न्यूनः (2) अधिकः (3) धनम् (4) ऋणम्

119. वृत्तयोः अन्तःस्पर्शो भवति तदा तयोः -

- (1) भिन्नकेन्द्रम् (2) एककेन्द्रम् (3) समम् (4) विषमम्

120. यावत्यो रेखाः समानान्तराः भवन्ति ताः परस्परं सन्ति -

- (1) सान्तराः (2) असमानान्तराः (3) समानान्तराः (4) मध्यमाः

121. व्यक्तगणितं भवति -

- (1) बीजगणितम् (2) अङ्कगणितम् (3) रेखागणितम् (4) सिद्धान्तगणितम्

122. $1/\text{को छे अ भवति -$

- (1) 0 (2) 1 (3) $\sqrt{3}$ (4) अनन्तः

123. $(क)^2 \times (क)^2 =$

- (1) क (2) क² (3) क⁴ (4) क³

124. महायुगमानं वर्षाणि -

- (1) 432000 (2) 864000 (3) 216000 (4) 1296000

125. भूव्यासयोजनस्य मानम् -

- (1) 800 (2) 400 (3) 1600 (4) 3200

126. भूपरिधियोजनमानानि -

- (1) 3300 (2) 3965 (3) 4967 (4) 8052

128. कतिविधा ग्रहगतयः?

- (1) 2 (2) 3 (3) 5 (4) 8

128. सूर्ये मध्यपरिध्यंशाः समपदे सन्ति -

- (1) 7 (2) 14 (3) 21 (4) 20

129. शङ्कुच्छायावर्गेण युतः शङ्कुवर्गः स्यात् -

- (1) कर्णवर्गः (2) कर्णः (3) छाया (4) भुजः

14P/252/5

130. कस्मिन् वृत्ते पलभा भवति?

- (1) पूर्वापरे (2) याम्योत्तरे (3) सममण्डले (4) विषुवन्मण्डले

131. मीनस्य लङ्कगेदयासवः सन्ति -

- (1) 1328 (2) 1670 (3) 1795 (4) 1925

132. रविबिम्बस्य मध्यमो योजनव्यासः -

- (1) 6500 (2) 7500 (3) 8500 (4) 135804

133. वलनस्य भेदोऽस्ति -

- (1) 2 (2) 3 (3) 4 (4) 1

134. भौमस्य योजनव्यासः सूर्यसिद्धान्ते -

- (1) 15 (2) 30 (3) 60 (4) 65

135. रविबुधशुक्राणां गतिर्भवति -

- (1) विषमा (2) न्यूना (3) समाना (4) असमाना

136. $25^\circ/18^\circ$ अक्षांशोपरि पलभा अस्ति -

- (1) 5/40 (2) 5/45 (3) 5/50 (4) 5/55

137. कस्मिन् केन्द्रांशे बुधस्य पूर्वोदयः?

- (1) 205 (2) 305 (3) 358 (4) 405

138. रवेः दक्षिणगोलारम्भः भवति -

- (1) सायनमेषे (2) सायनतुलादिगे (3) कर्के (4) मकरे

139. उत्तरगोले 15 + चरपलं भवति -

- (1) दिवार्धः (2) रात्र्यर्धः (3) दिनमानम् (4) रात्रिमानम्

140. नतकालो भवति -

- (1) दृग्वृत्ते (2) नाडीवृत्ते (3) खमध्याधः (4) क्षितिजादूर्ध्वः

141. विषमपदे प्रथमः भवति -

- (1) कर्णः (2) चापः (3) भुजः (4) कोटिः

142. भास्कराचार्यस्य जन्मशकाब्दः -

- (1) 1036 (2) 1108 (3) 1248 (4) 1307

143. एकधनहस्तेन भवति -

- (1) द्रोणः (2) आढकः (3) प्रस्थः (4) खारिका

144. क संख्या कवर्गेण गुणिता भवति -

- (1) k^2 (2) k^3 (3) $k \times k$ (4) $k + k$

145. करणप्रकाशग्रन्थस्य रचनाकारः -

- (1) ब्रह्मदेवः (2) मुञ्जालः (3) श्रीपतिः (4) श्रीधरः

14P/252/5

146. वराहमिहिरः आर्यभटात् विद्यते -

- (1) पूर्ववर्ती (2) गुरुः (3) समकालिकः (4) पश्चाद्वर्ती

147. सर्वाधिका बृहत्कक्षा विद्यते -

- (1) सूर्यस्य (2) चन्द्रस्य (3) शनेः (4) नक्षत्रस्य

148. अयनभेदे गोलसाम्ये भवति -

- (1) वैधृतिः (2) व्यतिपातः (3) भद्रः (4) शरः

149. खेचरः तिष्ठति -

- (1) पूर्णज्यायाम् (2) भूज्याग्रे (3) अर्धज्याग्रे (4) दृक्सूत्रे

150. पञ्चसिद्धान्तेषु नास्ति -

- (1) सूर्यसिद्धान्तः (2) पौलिशसिद्धान्तः (3) आर्षसिद्धान्तः (4) रोमकसिद्धान्तः

अभ्यर्थियों के लिए निर्देश

(इस पुस्तिका के प्रथम आवरण पृष्ठ पर तथा उत्तर-पत्र के दोनों पृष्ठों पर केवल नीली-काली बाल-प्वाइंट पेन से ही लिखें)

1. प्रश्न पुस्तिका मिलने के 10 मिनट के अन्दर ही देख लें कि प्रश्नपत्र में सभी पृष्ठ मौजूद हैं और कोई प्रश्न छूटा नहीं है। पुस्तिका दोषयुक्त पाये जाने पर इसकी सूचना तत्काल कक्ष-निरीक्षक को देकर सम्पूर्ण प्रश्नपत्र की दूसरी पुस्तिका प्राप्त कर लें।
2. परीक्षा भवन में लिफाफा रहित प्रवेश-पत्र के अतिरिक्त, लिखा या सादा कोई भी खुला कागज साथ में न लायें।
3. उत्तर-पत्र अलग से दिया गया है। इसे न तो मोड़ें और न ही विकृत करें। दूसरा उत्तर-पत्र नहीं दिया जायेगा। केवल उत्तर-पत्र का ही मूल्यांकन किया जायेगा।
4. अपना अनुक्रमांक तथा उत्तर-पत्र का क्रमांक प्रथम आवरण-पृष्ठ पर पेन से निर्धारित स्थान पर लिखें।
5. उत्तर-पत्र के प्रथम पृष्ठ पर पेन से अपना अनुक्रमांक निर्धारित स्थान पर लिखें तथा नीचे दिये वृत्तों को गाढ़ा कर दें। जहाँ-जहाँ आवश्यक हो वहाँ प्रश्न-पुस्तिका का क्रमांक तथा सेट का नम्बर उचित स्थानों पर लिखें।
6. ओ० एम० आर० पत्र पर अनुक्रमांक संख्या, प्रश्नपुस्तिका संख्या व सेट संख्या (यदि कोई हो) तथा प्रश्नपुस्तिका पर अनुक्रमांक और ओ० एम० आर० पत्र संख्या की प्रविष्टियों में उपरिलेखन की अनुमति नहीं है।
7. उपर्युक्त प्रविष्टियों में कोई भी परिवर्तन कक्ष निरीक्षक द्वारा प्रमाणित होना चाहिये अन्यथा यह एक अनुचित साधन का प्रयोग माना जायेगा।
8. प्रश्न-पुस्तिका में प्रत्येक प्रश्न के चार वैकल्पिक उत्तर दिये गये हैं। प्रत्येक प्रश्न के वैकल्पिक उत्तर के लिए आपको उत्तर-पत्र की सम्बन्धित पंक्ति के सामने दिये गये वृत्त को उत्तर-पत्र के प्रथम पृष्ठ पर दिये गये निर्देशों के अनुसार पेन से गाढ़ा करना है।
9. प्रत्येक प्रश्न के उत्तर के लिए केवल एक ही वृत्त को गाढ़ा करें। एक से अधिक वृत्तों को गाढ़ा करने पर अथवा एक वृत्त को अपूर्ण भरने पर वह उत्तर गलत माना जायेगा।
10. ध्यान दें कि एक बार स्याही द्वारा अंकित उत्तर बदला नहीं जा सकता है। यदि आप किसी प्रश्न का उत्तर नहीं देना चाहते हैं, तो संबंधित पंक्ति के सामने दिये गये सभी वृत्तों को खाली छोड़ दें। ऐसे प्रश्नों पर शून्य अंक दिये जायेंगे।
11. रफ कार्य के लिए प्रश्न-पुस्तिका के मुखपृष्ठ के अंदर वाला पृष्ठ तथा उत्तर-पुस्तिका के अंतिम पृष्ठ का प्रयोग करें।
12. परीक्षा के उपरान्त केवल ओ एम आर उत्तर-पत्र परीक्षा भवन में जमा कर दें।
13. परीक्षा समाप्त होने से पहले परीक्षा भवन से बाहर जाने की अनुमति नहीं होगी।
14. यदि कोई अभ्यर्थी परीक्षा में अनुचित साधनों का प्रयोग करता है, तो वह विश्वविद्यालय द्वारा निर्धारित दंड का/की, भागी होगा/होगी।